

LETECKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ev.č.: LN/01-09/OM-M522

Z Á V E R E Č N Á   S P R Á V A

o odbornom vyšetrovaní leteckej nehody

lietadla typu **TL-2000 STING**

poznávacej značky **OM-M522**

Dátum   08.03.2009

Miesto: Branovo / Semerovo

ÚVOD

Cieľom odborného vyšetovania je zistenie príčin vzniku leteckej nehody [LN], vážneho incidentu [VI] a prevencia vzniku takýchto udalostí, nie však poukazovanie na vinu alebo zodpovednosť osôb.

Táto záverečná správa, jej jednotlivé časti, alebo iné dokumenty vzťahujúce sa k odbornému vyšetovaniu predmetnej leteckej nehody sa nesmú zverejňovať, rozširovať alebo inak využívať bez súhlasu Leteckého úradu SR.

Prevádzkovateľ / Vlastník:	Ing. Štefan Zadrabaj, M.R.Štefánika 3, 94201 Šurany
Typ lietadla:	TL 2000 STING
Poznávacia značka:	OM-M522
Miesto vzletu:	Šurany
Miesto pristátia:	Šurany
Fáza letu:	horizontálny let
Miesto nehody:	medzi obcami Branovo a Semerovo N 48°01'20,5'', E 018°19'16,0''
Dátum a čas zistenia udalosti:	08.03.2009, 14:30

Poznámka: Všetky časové údaje v tejto správe sú uvádzané v UTC - čase.

B. INFORMATÍVNY PREHĽAD

Dňa 08.03.2009 vykonávala posádka s lietadlom poznávacej značky OM-M522 kondičný let na trase Šurany-Nitra-Štúrovo / Nové Zámky-Šurany.

Počas horizontálneho letu došlo k vystreleniu záchranného padáka. Po pristátí lietadla do terénu a jeho následným spätným vlečením po zemi za padákom cca 60 m, došlo k celkovej deštrukcii lietadla.

Posádka lietadla nebola zranená.

Správu vydáva Útvar odborného vyšetovania leteckých nehôd a incidentov Leteckého úradu Slovenskej republiky.

C. HLAVNÁ ČASŤ SPRÁVY

1. FAKTICKÉ INFORMÁCIE
2. ANALÝZY
3. ZÁVERY
4. ODPORÚČANIA NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI
5. PRÍLOHY

1. FAKTICKÉ INFORMÁCIE

1.1 Priebeh letu

Dňa 08.03.2009 vykonávala posádka s lietadlom poznávacej značky OM-M522 kondičný let na trase Šurany-Nitra-Štúrovo/Nové Zámky-Šurany. Posádka lietadla odštartovala z letiska Šurany a letela na letisko LZNI, kde urobili prielet nad letiskom a kvôli nevhodnej pristávacej ploche nepristáli / rozmočenosť terénu / na danom letisku, ale pokračovali v lete a nasadili kurz smerom na Štúrovo / Nové Zámky.

Asi po cca 10 minútach letu z Nitry sa posádka dostala do turbulentného prostredia, nakoľko základňa oblačnosti bola zhruba vo výške 300 metrov nad nimi. Za letu v oblasti Branovo-Semerovo došlo k silnému buchnutiu a trhnutiu, ktoré piloti vyhodnotili po určitom čase ako aktivovanie záchranného systému lietadla Galaxy Rescue System 5/450 SOFT B.

Podľa výpovedí pilotov v danom okamžiku pred aktiváciou systému, druhý člen osádky vyťahoval potrebnú dokumentáciu / frekvencie letísk / z batožinového priestoru, kde sa pritom nevedomky pridržoval za rukoväť odpalu záchranného systému a vplyvom turbulentného prostredia došlo pravdepodobne k neúmyselnému zatiahnutiu za rukoväť odpalu záchranného systému.

Po aktivácii vystreľovacieho mechanizmu padáka motor samovoľne zastal.

Po dopade lietadla na zem posádka vystúpila z lietadla, ktoré začalo byť ťahané vetrom fúkajúcim do padáka smerom dozadu po poli do vzdialenosti asi 60 metrov, počas ktorého došlo k celkovej deštrukcii lietadla.

Posádka lietadla nebola zranená.

Denná doba: Deň

Letecká nehoda bola prevádzkovateľom nahlásená na Útvar odborného vyšetrovania leteckých nehôd a incidentov Leteckého úradu SR.

1.2 Zranenie osôb

Zranenie	Posádka	Cestujúci	Iné osoby
Smrteľné	-	-	-
Ťažké	-	-	-
Ľahké zranenia	-	-	-
Bez zranenia	2	-	-

1.3 Poškodenie lietadla

Lietadlo bolo pri leteckej nehode poškodené vo veľkom rozsahu.

1.4 **Ďalšie škody**

Vznik ďalších škôd nebol Útvary odborného vyšetrovania leteckých nehôd a incidentov nahlásený.

1.5 **Informácie o posádke**

Veliteľ lietadla – pilot:

občan SR, vek 41 rokov, držiteľ preukazu pilota LŠZ, vydaný Slovenskou federáciou ultraľahkého lietania ako poverenou organizáciou LÚ SR.

Kvalifikácie: Pilot LŠZ / Pilot MLA s vyznačenou platnosťou do 16.08.2010

Osvedčenie zdravotnej spôsobilosti 2. triedy s platnosťou do 03.01.2011.

Letové skúsenosti:

Celkom nalietal: 156 h 55 min a 547 letov

Za predchádzajúcich 90 dní nalietal celkom: 10 h 30 min a 35 letov

V deň leteckej nehody (vrátane kritického letu): 0 h 35 min a 1 let

Pilot: .

občan SR, vek 66 rokov, držiteľ preukazu pilota LŠZ, vydaný Slovenskou federáciou ultraľahkého lietania ako poverenou organizáciou LÚ SR.

Kvalifikácie: Pilot LŠZ / Pilot MLA, Inštruktor LŠZ / Instructor MLA,
Skúšobný pilot LŠZ / Test Pilot MLA s vyznačenou platnosťou do 22.02.2010

Osvedčenie zdravotnej spôsobilosti 2. triedy s platnosťou do 07.09.2009.

Letové skúsenosti:

Celkom nalietal: 10205 h 00 min

V deň leteckej nehody (vrátane kritického letu): 0 h 35 min a 1 let

1.6 **Informácie o lietadle**

a) **Drak** typ: TL 2000 STING, poznávacia značka: OM-M-522,

výrobné číslo: 001/2007,

rok výroby: 2007,

výrobca: TL Ultralight s.r.o., Dobrovského 734, 500 02 Hradec Králové

od výroby odlietal celkom: 161 h 00 min a 488 letov

Osvedčenie letovej spôsobilosti č.: RS081, vydané SFUL v zmysle poverenia č. 3/2006-P LU SR zo dňa 25.09.2006, s vyznačenou platnosťou do 11.12.2009.

b) **Motor** typ: Rotax 912 S, výrobné číslo: 5646493

výrobca: Rotax Bombardier

Do lietadla bol motor zabudovaný: 05/2007

Celkom motor odpracoval: 431 h 00 min.

c) **Vrtuľa** typ: WOODCOMP SR 3000, výrobné číslo: 0217

výrobca: WOODCOMP Odolená Voda

Do lietadla zabudovaná: 2007

Celkom odpracovala: 163 h 00 min.

d) **Hmotnosť lietadla v čase vzniku leteckej nehody:**

Hmotnosť lietadla v čase vzniku leteckej nehody bola v povolenom rozsahu.

1.7 Meteorologická situácia

Meteorologická situácia nemohla zásadne ovplyvniť vznik leteckej nehody, aj keď sa lietadlo nachádzalo v mechanickej turbulencii.

1.8 Navigačné zariadenia

Vybavené pre lety VFR.

1.9 Spojovacia služba

Lietadlo bolo vybavené rádiokomunikačným zariadením vyhovujúcim pre lety VFR.

1.10 Informácie o letisku

Nie sú.

1.11 Letové zapisovače a ostatné záznamové prostriedky

Lietadlo nebolo nimi vybavené.

1.12 Popis miesta nehody a trosiek

Miesto nehody sa nachádza medzi obcami Branovo-Semerovo určenými zemepisnými súradnicami N 48°1'20,5'', E 018°19'16,0'' Lietadlo po pristáti a následnom vlečení vo vetre za padákom bolo po úplnom zastavení poškodené vo veľkom rozsahu.

LN bola zdokumentovaná a bola vyhotovená fotodokumentácia.

1.13 Lekárske a patologické nálezy

Nie sú.

1.14 Požiar

Požiar nevznikol.

1.15 Pátranie a záchrana

Pátranie a záchrana nebolo nutné vykonávať.

1.16 Testy a výskum

Piloti lietadla vykonali dychovú skúšku na alkohol, s negatívnym výsledkom.

1.17 Informácie o organizácii a riadení

Letová činnosť bola vykonávaná v súlade s leteckými predpismi, ktoré sú platné na území Slovenskej republiky.

1.18 Doplnkové informácie

Systém GRS 5/450 je určený pre záchranu posádky ultralightného lietadla a bol navrhnutý s dostatočne silným pohonným zariadením tak, aby mohol posádku zachrániť i v extrémnych podmienkach. Výrobok je certifikovaný u LAA ČR, USA, Austrálie a DULV Nemecko a je chránený patentovým osvedčením PV 1859-94.

Systém je odpaľovaný mechanicky rukou – zatiahnutím za aktivačnú rukoväť spúšťača pri vynaloženej sile 11 kg, ktorá je spojená s odpaľovacím palcom pomocou bowdenu, ktorý je chránený proti násilnému pretiahnutiu do sily 120 kg a tým i náhodnému odpálení poistným lankom umiestneným na jednej strane v rukoväti a na druhej strane v ukotvení bowdenu na raketnici motoru.

Rukoväť, ktorou sa záchranný systém aktivuje je umiestnená v hornej časti zadného prekrytu kabíny medzi sedadlami. Záchranný systém je pred letom odomknutý a odistený.

1.19 Spôsoby vyšetrovania

Boli použité bežné spôsoby vyšetrovania.

2. ANALÝZA

- 2.1 Za letu došlo k neúmyselnému odpáleniu záchranného systému druhým členom posádky, ktorý sa nevedome pridržiaval za rukoväť odpalu záchranného systému pri lete lietadla v mechanickom turbulentnom prostredí.
- 2.2 Pri tejto leteckej nehode nebol nikto zranený.
- 2.3 Lietadlo bolo pri leteckej nehode poškodené vo veľkom rozsahu, prakticky neopraviteľné.
- 2.4 Ďalšie škody neboli nahlásené.
- 2.5 Posádka lietadla mala platné kvalifikácie na vykonanie predmetného letu.
- 2.6 Lietadlo pred kritickým letom spĺňalo podmienky letovej spôsobilosti.
- 2.7 Poveternostné podmienky nemali zásadný vplyv na vznik tejto leteckej nehody.
- 2.8 až 2.11 – Nemajú príčinnú súvislosť s danou leteckou nehodou.
- 2.12 Miesto nehody bolo zdokumentované a miesto bolo určené zemepisnými súradnicami
N 48°01'20,5'', E 018°19'16,0''.
- 2.13 Nie sú.
- 2.14 Požiar nevznikol.
- 2.15 Patranie a záchranu nebolo potrebné vykonať.
- 2.16 Piloti lietadla vykonali dychovú skúšku na alkohol, s negatívnym výsledkom.
- 2.17 Letová činnosť bola vykonávaná v súlade s leteckými predpismi, ktoré sú platné na území Slovenskej republiky.
- 2.18 Záchranný systém Galaxy Rescue System 5/450 SOFT B pracoval podľa priloženej dokumentácie.
- 2.19 Boli použité bežné spôsoby vyšetrovania.

3. Z Á V E R Y / Príčina vzniku leteckej nehody

- bola neúmyselná aktivácia záchranného systému
- bolo následné vlečenie lietadla po roli za padákom cca 60 metrov, kde lietadlo ostalo stáť v konečnej polohe poškodené vo veľkom rozsahu.

Miesto leteckej nehody

4. ODPORÚČANIA NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI

Na základe odborného vyšetrovania príčin leteckej nehody lietadla

typu **TL-2000 STING**

poznávacej značky OM-M522

ku ktorej došlo dňa 08.03.2009

odporúčame LÚ SR prijať opatrenia:

Vykonať rozbor predmetnej leteckej nehody s prevádzkovateľom lietadla z dôrazom na používanie záchranného systému.